

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 139/2020-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a na vyjadrenie sa k všetkým vykonaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie a na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Csp 127/2018, a takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .
2. Návrhu na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky n e v y h o v u j e .

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. decembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a na vyjadrenie sa k všetkým vykonaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie a na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Csp 127/2018 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ vystupuje ako žalobca v napadnutom konaní o zaplatenie sumy 637,70 € s príslušenstvom proti obchodnej spoločnosti EOS KSI Slovensko, s. r. o. (ďalej len „žalovaný“). Sťažovateľ uvádza, že žaloba bola okresnému súdu doručená 27. júna 2018. Sťažovateľ žalobu následne doplnil 4. septembra 2018. Dňa 31. januára 2019 doručil sťažovateľ okresnému súdu podanie označené ako „*Návrh na vykonanie dôkazov*“, v ktorom žiadal, aby okresný súd vyzval žalovaného na predloženie kópie úverovej zmluvy pôvodného veriteľa uzavretej so sťažovateľom, všeobecných obchodných podmienok vzťahujúcich sa na tento úver a aby žalovaný objasnil rozdielne špecifikácie istiny, úrokov a nákladov na inkasné konanie uvedené v špecifikovaných listoch. Okresný súd „*ignoroval sťažovateľov návrh na vykonanie dôkazov, nezaslal ho žalovanému, čím porušil Článok 48 ods. 2 ústavy SR...*“.

3. Okresný súd zaslal žalobu a doplnenie žaloby žalovanému až 23. mája 2019, čím sa „*už v tomto úvodnom štádiu súdneho procesu dopustil zbytočných súdnych prietáhov a vedomého porušenia zákonných lehôt pri zaslaní žaloby žalovanému!*“. Dňa 10. júla 2019

doručil sťažovateľ okresnému súdu svoje vyjadrenie k vyjadreniu žalovaného zo 4. júna 2019.

4. Okresný súd výzvou doručenou 9. októbra 2019 vyzval sťažovateľa, aby „*doplnil určite a zrozumiteľne rozhodujúce skutočnosti, ktoré špecifikujú vydanie bezdôvodného obohatenia uplatneného v tomto konaní, že z čoho konkrétne sťažovateľ odvodzuje bezdôvodné obohatenie a jeho výšku, resp. aby sťažovateľ uviedol, či na žalobe trvá...“*. Sťažovateľ vzhľadom na doterajší postup okresného súdu v napadnutom konaní – predovšetkým vzhľadom na nedoručenie návrhu na vykonanie dôkazov žalovanému „*neregoval a ani nebude reagovať na výzvu súdu, ktorá nemá nič spoločné s hospodárnym, rýchlym a spravodlivým konaním s ochranou slabšej strany a bude sledovať, ako dlho budú pokračovať súdne prietahy v tomto konaní a ako sa zákonný sudca Okresného súdu v Prešove vysporiada s ochranou práv spotrebiteľov podľa § 290 až § 300 Csp...“*. Okresný súd sťažovateľa prípisom z 26. septembra 2019 opätovne vyzval na doplnenie žaloby.

5. Sťažovateľ poukazuje na to, že predsedovi okresného súdu podal sťažnosť na prietahy v konaní podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorá nebola riadne vybavená v zákonnej 30-dňovej lehote.

6. V ďalšej časti ústavnej sťažnosti ponúka sťažovateľ rôzne definície pojmu korupcia a tvrdí (bez akéhokoľvek bližšieho odôvodnenia, pozn.), že súdne prietahy v napadnutom konaní sú dôsledkom korupcie. Zároveň poukazuje na viaceré ústavné sťažnosti, ktoré už ústavnému súdu podal, a taktiež na nedostatky v rámci vymožitelnosti práva v Slovenskej republike.

7. Sťažovateľ si uplatňuje primerané finančné zadost'učinenie vo výške 10 000 €, čo odôvodnil nečinnosťou okresného súdu, korupciou a psychickým týraním.

8. Napokon sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada, aby mu štát zabezpečil právneho zástupcu, keďže si ho nemôže zabezpečiť z vlastných zdrojov.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

13. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

15. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

17. Úlohou ústavného súdu bolo posúdiť opodstatnenosť námietok sťažovateľa v ústavnej sťažnosti, podľa ktorých postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a na vyjadrenie sa k všetkým vykonaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na spravodlivé súdne konanie a prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.1 K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

18. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ktoré je garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

19. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

20. Pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy zjavná neopodstatnenosť sťažnosti môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných priet'ahoch (napr. III. ÚS 59/05, IV. ÚS 434/08, I. ÚS 210/2018), prípadne ak argumentácia v ústavnej sťažnosti nepreukázala v čase podania sťažnosti takú intenzitu porušenia označeného

základného práva, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04, I. ÚS 192/2015).

21. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že žaloba sťažovateľa bola doručená okresnému súdu 27. júna 2018, t. j. v čase predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti napadnuté konanie trvá približne jeden rok a 10 mesiacov. Z ústavnej sťažnosti je zrejmé, že okresný súd v tomto období nebol nečinný – vykonával procesné úkony smerujúce k nariadeniu pojednávania vo veci – doručoval žalobu žalovanému a následne vyjadrenie žalovaného sťažovateľovi. Možno pripustiť, že okresný súd nepostupoval v napadnutom konaní optimálne – doručovanie žaloby žalovanému na vyjadrenie takmer po roku od jej podania sa javí byť neprimerané. Z ústavnej sťažnosti ale tiež vyplýva, že sťažovateľ svoju žalobu doplnil podaním doručeným okresnému súdu 4. septembra 2018. Okresný súd vyzval sťažovateľa opakovane na doplnenie žaloby – výzvami z 18. septembra 2019 a z 26. septembra 2019. Sťažovateľ – podľa vlastného vyjadrenia v ústavnej sťažnosti – nereagoval a ani nebude reagovať na výzvy okresného súdu, keďže nemajú „*nič spoločné s hospodárnym, rýchlym a spravodlivým konaním s ochranou slabšej strany...*“.

22. Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd dospel k záveru, že doterajšiu dĺžku napadnutého konania v čase predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti nemožno považovať za zjavne neprimeranú. Pochybenia okresného súdu v doterajšom priebehu napadnutého konania nemajú takú intenzitu, aby boli ústavne relevantné. Rovnako tak už v tomto štádiu napadnutého konania je zrejmé, že k doterajšej dĺžke napadnutého konania prispel aj sťažovateľ tým, že vedome nereagoval na výzvy okresného súdu, ktoré bezprostredne smerujú k odstráneniu nedostatkov žaloby. Ústavný súd takto nezistil existenciu príčinnej súvislosti medzi namietaným porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

23. Ústavný súd v tomto kontexte poukazuje aj na rozhodovaciu prax a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva v obdobných veciach, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66).

24. Na základe týchto skutočností ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva na vyjadrenie sa k všetkým vykonaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

25. Sťažovateľ namieta porušenie označených práv predovšetkým na tom základe, že okresný súd nedoručil jeho podanie označené ako „*Návrh na vykonanie dôkazov*“ žalovanému a nevyzval ho na predloženie špecifikovaných dôkazov a na objasnenie špecifikovaných skutočností.

26. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

27. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd

môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

28. Ústavný súd k tejto časti ústavnej sťažnosti poukazuje na to, že napadnuté konanie nie je v čase predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti právoplatne skončené. Napadnuté konanie sa nachádza v jeho úvodnej fáze, okresný súd dosiaľ vykonal prvotné procesné úkony nevyhnutné na nariadenie pojednávania a tiež na ustálenie dôkazov, ktoré označujú a navrhujú strany sporu. Stále je teda priestor na to, aby okresný súd odstránil nedostatok, ktorý sťažovateľ namieta, t. j. doručenie špecifikovaného podania žalovanému, zabezpečenie požadovaných dôkazov a napokon aj vypočutie žalovaného aj na účely objasnenia špecifikovaných skutočností.

29. Podľa údajov prezentovaných sťažovateľom v ústavnej sťažnosti, sťažovateľ vystupuje v napadnutom konaní ako spotrebiteľ, preto zrejme ide o tzv. spotrebiteľský spor a o spor s ochranou slabšej strany. V takomto prípade možno aplikovať § 295 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd môže vykonať aj tie dôkazy, ktoré spotrebiteľ nenavrhol, ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Súd aj bez návrhu obstará alebo zabezpečí taký dôkaz. Obdobne by bolo možné aplikovať aj § 296 CSP, podľa ktorého spotrebiteľ môže predložiť alebo označiť všetky skutočnosti a dôkazy na preukázanie svojich tvrdení najneskôr do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej. Ustanovenia o sudcovskej koncentrácii konania a zákonnej koncentrácii konania sa nepoužijú.

30. Z uvedených skutočností vyplýva, že okresný súd má stále priestor na postup, ktorý navrhuje sťažovateľ – na zaobstaranie a vykonanie predmetných dôkazov a objasnenie špecifikovaných skutočností. V tomto štádiu napadnutého konania ústavný súd nemá právomoc hodnotiť ústavnú akceptovateľnosť postupu okresného súdu v napadnutom konaní v súvislosti s návrhom sťažovateľa. Okrem iného je relevantné, že postup okresného

súdu v napadnutom konaní a tiež jeho rozhodnutie bude spravidla oprávnený preskúmať príslušný odvolací súd na základe riadneho opravného prostriedku – odvolania.

31. S prihliadnutím na princíp subsidiarity ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde, keďže nemá právomoc na jej prerokovanie.

III.3 K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu

32. Predpokladom pre vyhovie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu je kumulatívne splnenie troch podmienok: (i) existencia žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť a to, že (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak je okrem iného daná právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti, ústavná sťažnosť nie je oneskorená ani zjavne neopodstatnená.

33. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že v danej veci nie je daná jeho právomoc, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, uvedený záver zároveň znamená, že v danej veci ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda nie je splnený jeden z predpokladov pre vyhovie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

34. Pretože ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú a pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie, je zjavné, že v danej veci ide zároveň o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017, I. ÚS 383/2019). Z tohto dôvodu ústavný súd nevyhovel žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

35. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku ústavný súd nerozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľa – osobitne o primeranom finančnom zadosťučinení, ktoré si uplatnil sťažovateľ, pretože rozhodovanie o ňom je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody (čl. 127 ods. 2 a 3 ústavy).

36. Nad rámec veci ústavný súd dodáva, že toto rozhodnutie nebráni sťažovateľovi obrátiť sa opätovne s ústavnou sťažnosťou na ústavný súd, ak by v budúcnosti postup okresného súdu v napadnutom konaní vykazoval znaky neefektívnej činnosti a zbytočných preťahov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2020

Miroslav DURIŠ
predseda senátu